

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.7007.17

Evaluarea stării solurilor Republicii Moldova. în condiții de agrogenză, perfecționarea clasicatorului și sistemului de bonitare, elaborarea cadrului metodologic-informațional de monitorizare și reproducere lărgită a fertilității

Prioritatea III. Mediu și schimbări climatice

Conducător de proiect: dr. ROZLOGA Iurii

Perfectat în baza audierii raportului anual a *implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării* la Ședința comună a AȘM și Consiliul științific al Institutului de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo” din **02.12.2021**

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2021 20.80009.7007.17 Evaluarea stării solurilor Republicii Moldova. în condiții de agrogenză, perfecționarea clasicatorului și sistemului de bonitare, elaborarea cadrului metodologic-informațional de monitorizare și reproducere lărgită a fertilității, director proiect dr. ROZLOGA Iurii, Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Foarte bine**” (43,2).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Excelent”.*

Scopul cercetărilor proiectului este analiza comparativă a particularităților genetice ale cernoziomurilor evaluate în regim natural și arabil, aprecierea indicilor modificali de procesul agropedogenetic, perfecționarea sistemului de clasificare a acestora. Cercetările (2021) au cuprins studierea evoluției cernoziomurilor, identificarea particularităților genetice (geomorfologice, pedologice și microbiologice), formelor de degradare, compararea valorilor însușirilor solurilor formate în regim natural și antropic și poziționarea spațială a conturilor și profilelor de sol ale acestora. Au fost analizate din materialele de arhivă 234 profile de sol, creat stratul digital al conturilor de cernoziomuri în număr de 40305 cu sup. de 2132604 ha. Au fost amplasate și 6 profile de sol noi, câte două paralele în regim natural și agricol. Datele obținute au fost introduse în baza de date al SIG al calității solurilor din cadrul “Data Centrului Pedologic”.

Rezultatele obținute au fost folosite la perfecționarea clasificării cernoziomurilor

2. *Diseminarea rezultatelor obținute – “Foarte bine”:*

- în alte reviste internaționale sau naționale - 9,

- lucrările conferințelor internaționale - 6;
- în culegeri conferințe naționale, teze la conferințe – 6.
- monografiile edituri naționale – 1.
- capitole monografii – 14.
- alte lucrări științifice - 1

Rezultatele obținute în proiect constituie obiectul a 44 lucrări publicate (dintre care 1 monografie cu 14 capitole ale cercetătorilor din proiect), 13 articole științifice (8 dintre care în reviste de peste hotare). Cercetătorii echipei proiectului au participat la evenimente științifice naționale și internaționale cu prezentarea rezumatelor respective.

Obiectii:

De remarcat că lista publicațiilor (Anexa 1A) este completată cu nerespectarea cerințelor (lipsă nr. de pag.).

3. *Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare* – “Excelent”.

Impactul științific, social și economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului constă în: aprofundarea cunoștințelor despre formele de degradare a solului în rezultatul proceselor de dehumificare și de structurare în solurile exploatate la arabil; diagnosticarea prematură a proceselor de degradare; dezvoltarea sistemului informațional al calității și biodiversității solului pentru standardul național de calitate a solului din RM; îmbunătățirea sistemului de monitorizare și managementului calității solului; ameliorarea calității solurilor și mediului ambiant. Rezultatele cercetărilor pot sta la baza aprecierii corecte a prețului terenului, calcularea prejudiciului cauzat de gestionarea incorectă a resurselor de sol, efectuarea argumentată a tranzacțiilor funciare și așezarea echilibrată a impozitului funciar.

Materializarea rezultatelor obținute în proiect:

1. Investigații pedologice în scopul aprecierii notei de bonitate din mun. Chișinău, com. Băcioi cu suprafața de 4.8994 ha, cu suprafața de 4.8631 ha. Executor responsabil Iu. Rozloga.
2. Lucrări de investigații pedologice în scopul aprecierii notei de bonitate: pe suprafața de 0,035 ha situat în r-l Telenești, s. Budăi; pe suprafața de 2,2800 ha situat în r-l Cahul, s. Badicul Moldovenesc; pe suprafața de 4,0001 ha, situat în mun. Chișinău, sat. Ghidighici; pe suprafața de 0,4 ha și 0,4084 ha situat în r-l Strășeni, s. Cojușna; pe suprafața de 1,9095 ha situat în raionul Criuleni, s. Jevreni; pe suprafața de 0,2363 ha, situat în raionul Rîșcani, or. Rîșcani; pe suprafața de 0,285 ha, situat în raionul Soroca, com. Cosăuți; pe suprafața de 0,1486 ha, situat în raionul Soroca, com. Rublenița; pe suprafața de 2,7613 ha situat în raionul Anenii Noi, sat. Speia; pe suprafața de 9,2 ha situat în mun. Chișinău, com. Trușeni ș.a. Executori responsabili Iu. Rozloga și Vl.Filipciuc.
3. Lucrări de cercetări pedologice și hidrogeologice privind impactul apei din canalul magistral de drenaj asupra excesului de umiditate a solului pe suprafața de 75 ha, situat pe teritoriul com. Berezchi, r-nul Anenii Noi.
4. Lucrări de cercetare a calității apei și evoluția proceselor de halogeneză în cernoziomul carbonatic irigat în cadrul proiectului Populația satului Volintiri – pentru protejarea solului și apei” finanțat de UE cu ajutorul organizației “People in Need” și implementat de grupul de inițiativă “Mediul curat și Oameni sănătoși din Volintiri”.

Cercetările permit o evaluare obiectivă a stării fertilității solurilor de cernoziem sub influența antropică

4. *Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Foarte bine”.*

Ponderea tinerilor din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare constituie 38,5%

În cadrul proiectului sunt antrenați și tineri specialiști (ponderea constituie 42,9%) din numărul total al executorilor. Doi tineri cercetători au fost admiși la Școala Doctorală UASM, 2021-2023.

5. *Colaborarea națională/internațională în cadrul proiectului – “Bine”.*

Colaborarea este destul de productivă la nivel național și internațional.

În cadrul proiectului există o bună colaborare națională cu autoritățile statului ca: Ministerul Agriculturii și a Industriei Alimentare; Ministerul Mediului și Administrației Publice Locale, agenți economici precum și centre științifice - UASM. Membrii colectivului din proiect colaborează, la nivel internațional cu: FAO (International Network of Soil Information Institutions (INSII); Salt-affected Soils (GSAS21).

Concluzii, recomandări

Recomandări:

- De revăzut Lista publicațiilor conform Anexei 1A și completarea ei cu respectarea cerințelor.
- Cât privește aportul cercetărilor din proiect la publicații ar fi bine de introdus cota parte a fiecăruia în publicațiile comune

Concluzii:

Rezultatele obținute în proiect se atribuie la cercetări aplicative care sunt diseminate potențialilor beneficiari. Scopul și obiectivele proiectului pentru etapa 2021 au fost soluționate pe deplin. Implicarea tinerilor în realizarea proiectului este un lucru pozitiv.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc